

Darba vietu ventilācijas sistēmas plānojums (uz metināšanas piemēra)

Darba drošības un vides veselības institūts,
Rīgas Stradiņa universitāte
Rīga, 17.11.2017.

Metināšanas izgarojumi

- Veicot metināšanas darbus no metināšanas punkta gaisā izdalās gāzes un sīkas daļiņas, kas rada ekspozīcijas risku nodarbinātā veselībai, kā arī citiem cilvēkiem apkārt.
- Lai mazinātu šo risku, ir svarīgi izstrādāt efektīvu ventilācijas sistēmu, kas nepieļautu ekspozīcijas robežvērtību pārsniegšanu nevienam no metināšanas izgarojumiem pakļautajiem cilvēkiem

Avots: <http://www.sentryair.com/blog/welding-fume-extraction/shsu-has-welders-in-ag-class-and-a-ta-who-has-welded-since-high-school-2/>

Metināšanas izgarojumi

- Metināšanas izgarojumu ķīmiskais sastāvs un koncentrācija ir atkarīgi no vairākiem faktoriem:
  - » Metināšanas procesa veids
  - » Metināšanas elektrodu sastāvs
  - » Metināšanas aizsarggāze
  - » Metināmais metāls/sakausējums
  - » Metināmā objekta virsmas pārklājums
  - » Metināšanas parametri – temperatūra, strāva utt.

Metināšanas elektrodu sastāvs

- Lai saprastu, kādi metāli var izdalīties konkrētu metināšanas elektrodu lietošanas laikā, jāapskatās elektrodu specifikācija:

ELEKTRODI NERDSEJOŠĀ TĒRAUDA METINĀŠANĀ AV1 316L

UAB "ANKŠČŪ VARIS"
Vairuņģu g. 10
29107 Arņķščū (Arņķščū)
Lietuva

ELEKTRODI NERDSEJOŠĀ TĒRĒ
Klasifikācija:

Apraksts un izmantošana:

Bāziskie metāli, kuriem piemēroti šie elektrodu:

Pārklājuma tips:

Metināšanas drošības telpā:

Stāvoklis un polaritāte:

Metināšanas strāvas stiprums:

Izkausētā metāla ķīmiskais sastāvs (%):

Metināšanas tehnoloģiskās īpašības:

Iepakojums:

Metināšanas instrukcija:

Uzkausētā metāla ķīmiskais sastāvs (%):

C	Si	Mn	Cr	Ni	Mo
<0,03	0,80	0,70	18,5	12	2,7

Šuves metāla mehāniskās īpašības:

plūstamības robeža >400 N/mm²

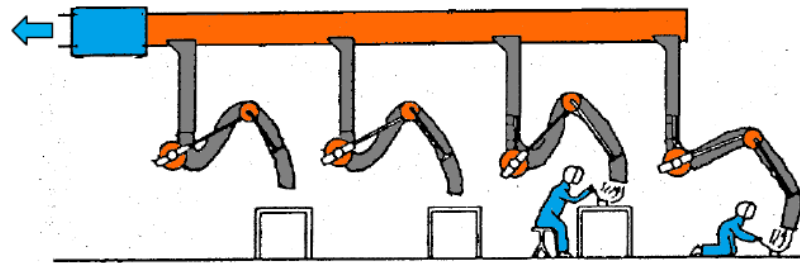
Aizsarggāze

- Pie vienādiem pārējiem metināšanas apstākļiem dažādas aizsarggāzes var būtiski ietekmēt izgarojumu sastāvu:

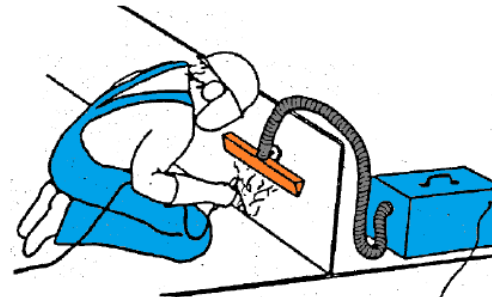
Darba vietas Nr.	Darba vietas apraksts	Mērāmie parametri, mērvienība	Mērījumu rezultāts (vidējais lielums $M \pm u^*$)	Normatīvi vai rekomendējamie lielumi (AER ^{**})
1a	Metālapstrādes cehs. Metinātāja darba vieta, veic lielo metālkonstrukciju metināšanu, izmantojot pusautomātu. Aizsarggāze Ferroline C8	Metināšanas aerosols, mg/m ³	5.0 ± 0.8	4.0
		Ozons, mg/m ³	0.38 ± 0.06	0.10
		Oglekļa oksīds, mg/m ³	3.50 ± 0.53	20.0
		Slāpekļa dioksīds, mg/m ³	< 0.2***	2.0
1b	Metālapstrādes cehs. Metinātāja darba vieta, veic lielo metālkonstrukciju metināšanu, izmantojot pusautomātu. Aizsarggāze Ferroline C5 x C5.	Metināšanas aerosols, mg/m ³	3.1 ± 0.5	4.0
		Ozons, mg/m ³	< 0.0005***	0.1
		Oglekļa oksīds, mg/m ³	2.59 ± 0.39	20.0
		Slāpekļa dioksīds, mg/m ³	< 0.2***	2.0
1c	Metinātāja darba vieta, veic lielo metālkonstrukciju metināšanu, izmantojot pusautomātu. Aizsarggāze Misson 8.	Metināšanas aerosols, mg/m ³	2.64 ± 0.40	4.0
		Ozons, mg/m ³	0.21 ± 0.02	0.1
		Oglekļa oksīds, mg/m ³	5.80 ± 0.90	20.0
		Slāpekļa dioksīds, mg/m ³	< 0.2***	2.0

Lokālā ventilācija

- Lokālā ventilācija ļauj veikt dūmu un izgarojumu izvadīšanu tieši no to avota.
- Iespējami tehniskie risinājumi:

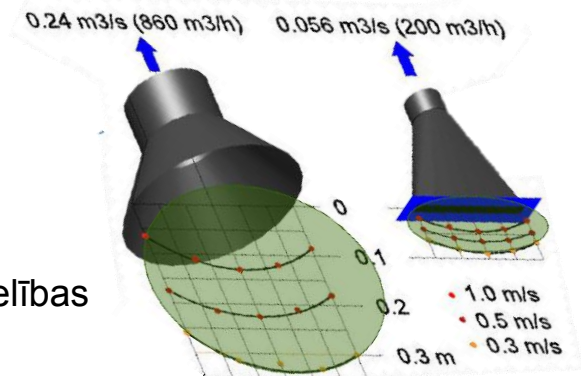

Central Low Velocity High Volume extraction

Portable fume extractor with built-in filter and fan (HVLV)

- Svarīgi tehniskie parametri: nosūces atvērums forma un izmērs, gaisa plūsmas ātrums un caurplūdums:

Darba drošības un vides veselības institūts

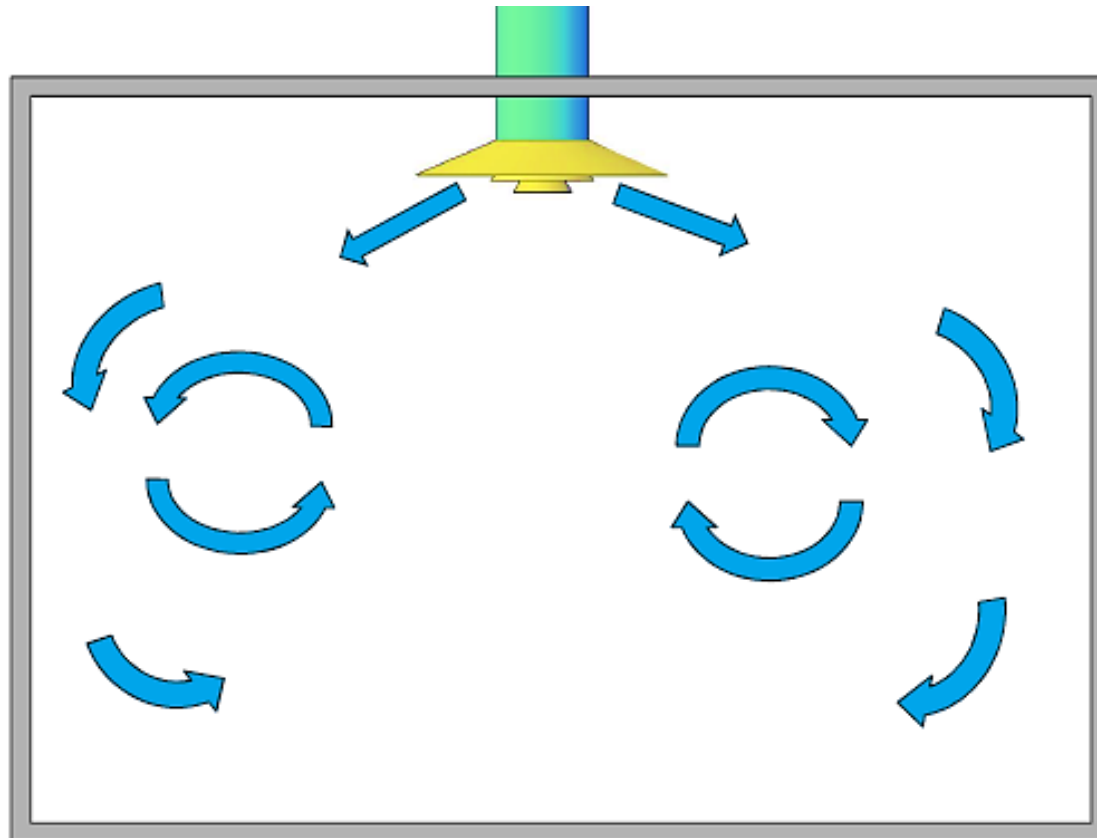
Lokālā ventilācija

■ Lokālās ventilācijas ierobežojumi:

- » Lielu konstrukciju metināšanā darba vieta un pozīcija bieži mainās
- » Ne vienmēr ir tehniski iespējams aprīkot darba vietu ar lokālo nosūci
- » Lokālā ventilācija ir efektīva tikai pie pareizas nosūces apvalka izvietojšanas un gaisa plūsmas režīma izvēles

Vispārējā ventilācija

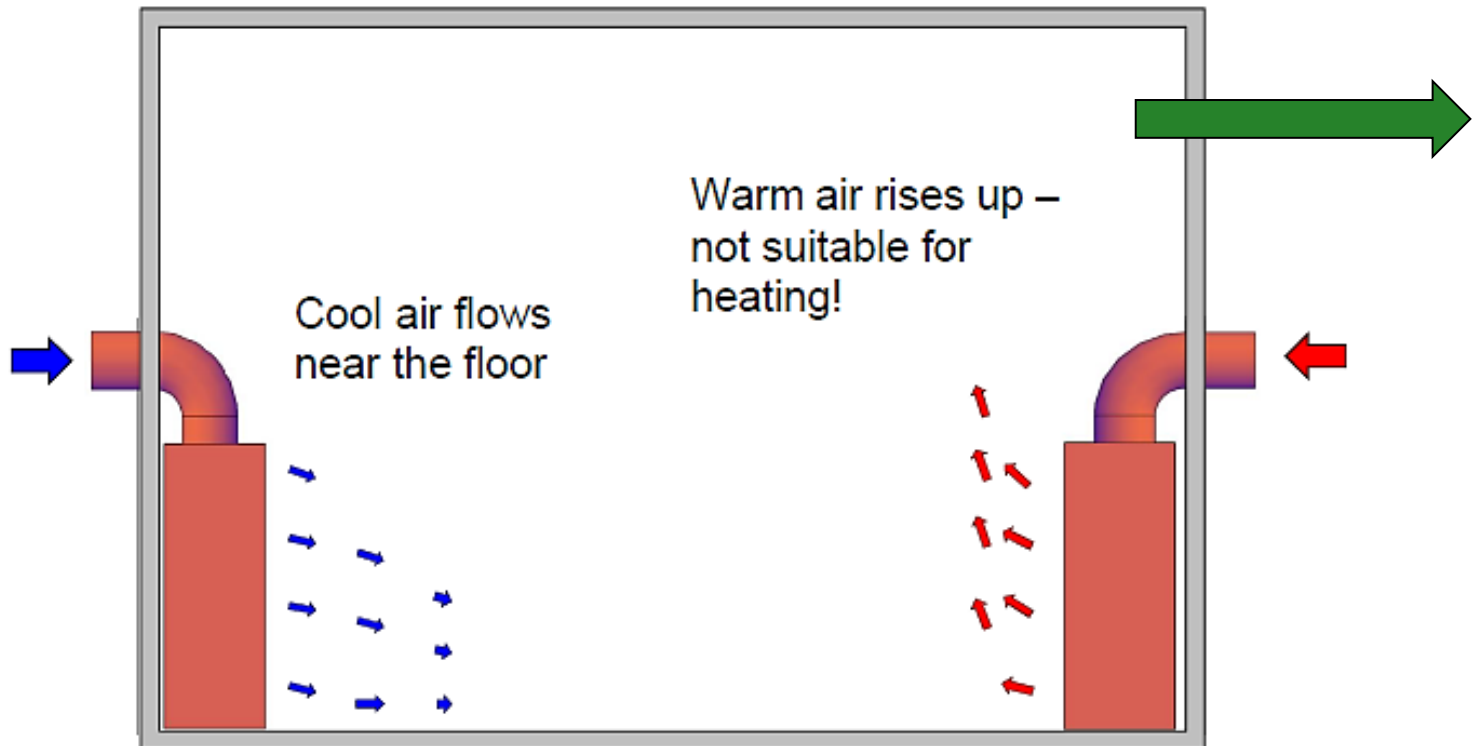
- **Sajaukšanas ventilācija:** gaiss tiek padots ar augstu plūsmas ātrumu no griestiem, kas veicina vienmērīgu gaisa sajaukšanos visā telpā. Var izmantot apkurei.

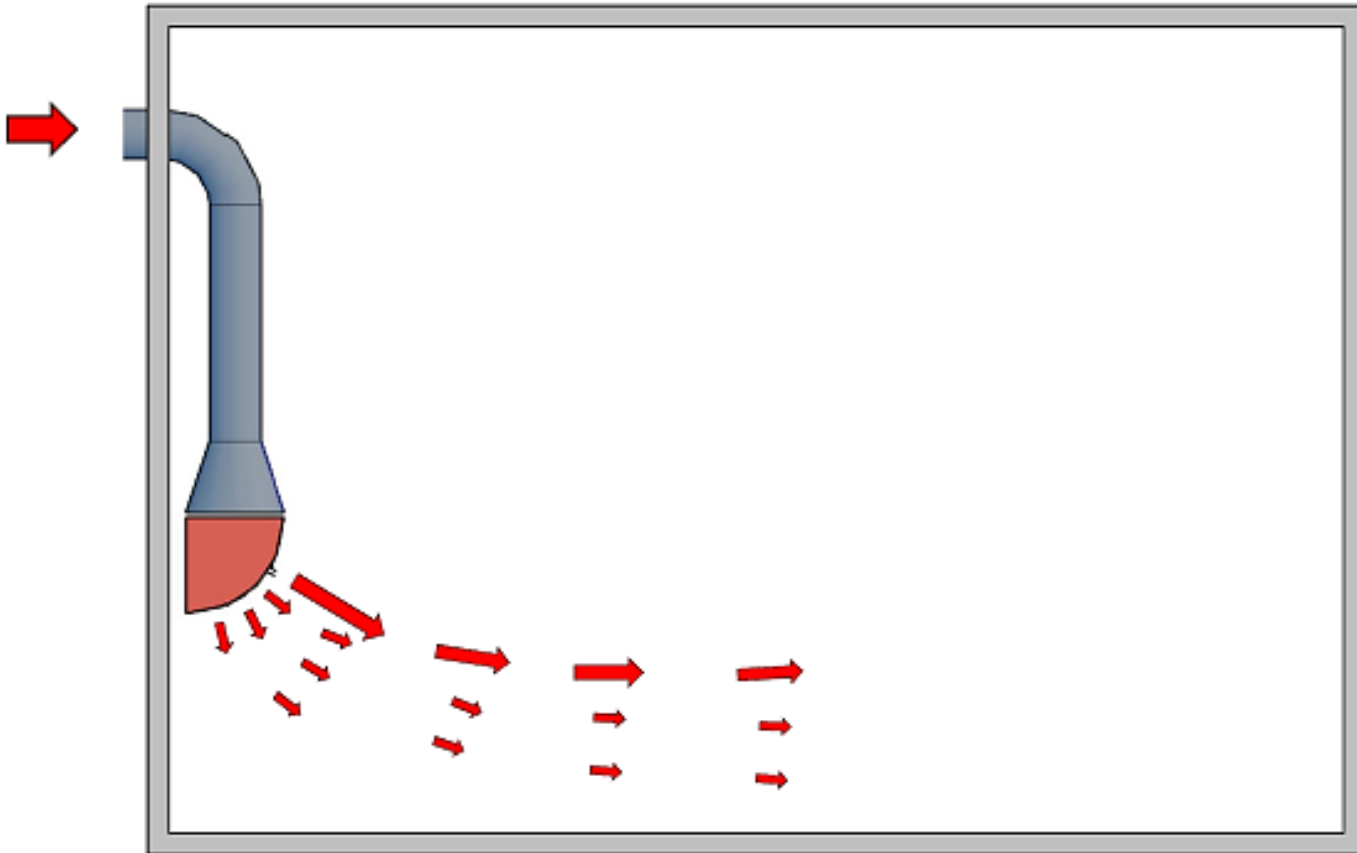
Vispārējā ventilācija

- **Izspiešanas ventilācija:** auksts gaiss tiek padots darba zonā. Gaisa konvekcija no siltuma avotiem izraisa gaisa vertikālu kustību uz augšējo telpas daļu, kur gaiss tiek izvadīts. Neder apkurei. Zems plūsmas ātrums – gaisa kustību viegli iztraucēt.

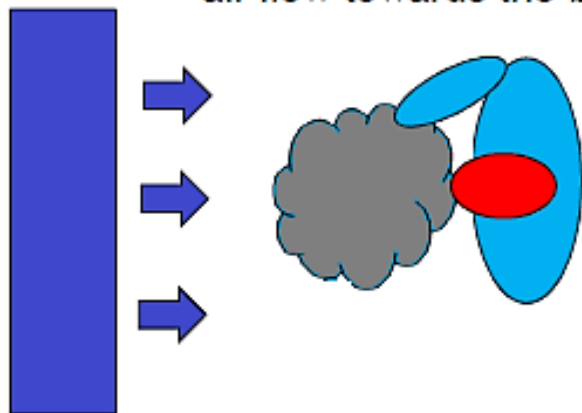
Vispārējā ventilācija

- **Hibrīda ventilācija:** gaiss tiek padots caur izspiešanas tipa difuzoru ar piespiedu virzīšanu uz leju. Var piegādāt arī siltu gaisu.

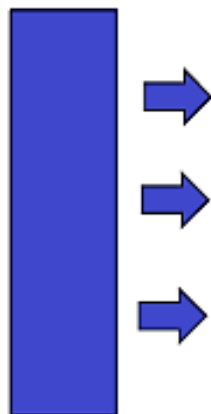
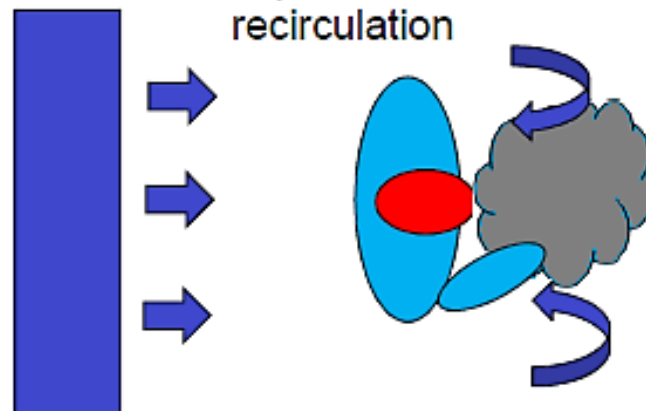

Svarīgi atcerēties! Izstrādājot ventilācijas sistēmu, jāņem vērā arī nodarbināto izvietojums!

Supply from the front: exposure due to air flow towards the breathing zone

Supply from the back: exposure due to recirculation

Supply from the side: the best solution!

Hibrīdās ventilācijas piemērs

